

Достъп до правосъдие по въпроси на околната среда - Словения

Šīs lapas saturs ir mašīntulkotājums, kura kvalitāti nevar garantēt.

1. [Основополагащи елементи](#)
2. [Съдебна система](#)
 - #II
4. [Дела за достъп до информация](#)
5. [Достъп до правосъдие и участие на обществеността](#)
6. [Достъп до правосъдие срещу действия или бездействия](#)
7. [Други средства за достъп до правосъдие](#)
8. [Процесуална легитимация](#)
9. [Законно представителство](#)
10. [Доказателства](#)
11. [Преустановяване на нарушение](#)
12. [Разходи](#)
13. [Механизми за финансова помощ](#)
14. [Навременност](#)
15. [Други въпроси](#)
16. [Да си чужденец](#)
17. [Transboundary Cases](#)

I. конституционните основи

Съгласно Конституцията в Словения всеки има право на здравословна среда за живот, а държавата има задължението да способства за изграждането на такава среда за живот. Всеки е длъжен да опазва природните обекти, представляващи специален интерес, и природните редкости, а държавата и общините се грижат за тяхното съхранение. Освен това при придобиването и ползването на недвижими имоти следва да се изпълняват техните екологични функции. Всички посочени по-горе права се упражняват в съответствие със закона. Съществува свободен достъп до правосъдие и всеки може да получи защита на своите конституционни права от Конституционния съд, ако може да докаже, че има правен интерес, и всички останали правни средства за защита за изчерпани. Освен това гражданите могат да се позовават пряко в административни и съдебни производства на гарантираното от конституцията право на здравословна околна среда. Административните органи и съдилищата могат също така да прилагат пряко Конвенцията от Орхус, тъй като в Конституцията е предвидено, че ратифицираните международни договори се прилагат пряко.

II. Съдебна система

Съдебната система в Словения е организирана в три инстанции:

- Първа инстанция: **Районни съдилища („Okrajna sodišča „) и окръжни съдилища („Okrožna sodišča“);**
- Втора инстанция: **Апелативни съдилища („Višja sodišča“);**
- Трета инстанция: **Върховен съд („Vrhovno sodišče“);**

На първа инстанция делата с по-малко значение се разглеждат от районните съдилища, а делата с по-голямо значение се разглеждат от окръжните съдилища. Жалби срещу решения на районни или окръжни съдилища се разглеждат от апелативен съд, който се произнася по спора като съд от втора инстанция. В някои случаи на обжалване подлежат и решения на апелативните съдилища, като компетентен да разглежда тези жалби е Върховния съд, който се произнася на трета инстанция. Създаден е и съд, специализиран в разглеждането на административни дела, който се нарича „административен съд „(„Upravno sodišče“). Пред този съд може да бъде образувано производство по оспорване на окончателен отрицателен административен акт, издаден в рамките на административно производство. Ако решението на административния съд не е в полза на жалбоподателя, той може да обжалва това решение пред Върховния съд. В Словения няма специализирани съдилища с компетентност по въпросите на околната среда и производства, в зависимост от вида им, могат да бъдат образувани пред няколко различни ведомства и съдилища. Наказателните и гражданските дела се разглеждат съответно от наказателните и гражданските отделения на районните, окръжните и апелативните съдилища. Производствата по обжалване на отрицателни административни актове се провеждат пред Административния съд. В Словения се прилагат строги правила относно териториалната компетентност на съдилищата да разглеждат отделните дела, поради което обикновено страните не могат да избират пред кой съд да инициират съдебното производство. Трябва обаче да се отбележи, че в Словения няма значителни различия между решенията, постановявани от отделните съдилища в страната.

Всяка страна може да обжалва съдебно решение, което не е в нейна полза, в срок от 15 дни от получаването на решението. След като получи жалбата, съдът я препраща на другата страна. Процесуалните правила на Административния съд не винаги допускат обжалване на неговите решения. Обжалване се допуска, само когато съдът е изменил административния акт на основание на установени от него обстоятелства по случая, които се различават от обстоятелствата, на които се е позовавал административният орган. Не се допуска и обжалване на решения относно законсъобразността на проведени избори. Следователно административният съд има не само касационни, но и въззивни правомощия. Съдът издава нов административен акт, когато разполага с достатъчно информация по случая, особено когато едно ново административно производство би причинило по-големи вреди на жалбоподателя или когато административният орган е издал нов административен акт, който противоречи на указанията на Съда. Словенското законодателство допуска и извънредни способи за обжалване на решения на апелативните съдилища. Тези способи включват молба за преразглеждане, искане за защита на законността, иск за унищожаване на съдебна спогодба и възобновяване на делото. Обичайно и най-често пред Върховния съд се подават молби за преразглеждане на решения на апелативните съдилища, като процесуалното представителство на обжалващата страна е задължително. Молба за преразглеждане на делото може да бъде подадена в срок от 30 дни от получаването на решението на апелативния съд и само на основание на допуснати процесуални грешки или нарушения на материални правни норми. Искане за защита на законността може да бъде подадено в срок от три месеца пред Върховния съд само от прокурор. Иск за унищожаване на съдебна спогодба може да бъде предявен в срок от три месеца от датата, на която основанията за унищожаемост за станали известни на съответната страна, но не по-късно от 3 години от тази дата. Основанията за унищожаемост са липса на компетентност на съдия или на процесуална легитимация на страни по делото, или обстоятелството, че спогодбата е сключена поради грешка, принуда или измама. По-чести са исканията за възобновяване на дело. Това е обективно възможно в рамките на пет години след официалното окончателността на съдебното решение, но от субективна страна само в рамките на 30 дни след обстоятелствата, които дават основание за възобновяване или страната, е информиран за тях. Основанията са предимно процесуални, свързани с неистински доказателства или с обстоятелството, че на страната са станали известни нови доказателства. Единствените допустими извънредни способи за обжалване на решенията на Административния съд са молбата за преразглеждане и за възобновяване на делото.

Почти липсват специални разпоредби относно съдебните производства по въпроси на околната среда. Що се отнася до производството пред административния съд, в съответствие със Закона за опазване на околната среда Съдът се произнася по въпроси, свързани с екологични разрешения и екологични разрешителни в срок от три месеца. Останалите разпоредби съвпадат с общите разпоредби, приложими към други случаи. Освен това липсват специални разпоредби относно споровете по въпроси на околната среда, допускащи действия на съда по свой почин, т.е. действия, които Съдът може да предприеме, без да е получил съответно искане от страните. В Закона за опазване на околната среда е уредено общо право на гражданите и на техни сдружения да искат от Съда да разпорежи прекратяване на действия на трето лице, които причиняват или могат да причинят значително въздействие върху околната среда или застрашават живота или здравето на хора. Няма обаче специални процесуални разпоредби по отношение на тези дела. Също така е важно да се отбележи, че няма заведени дела въз основа на тази норма.

III. Дела за достъп до информация

В съответствие със Закона за достъп до информация с обществен характер държавните органи в Словения са длъжни да предоставят всякаква информация, свързана с тяхната дейност. Няма изискване за заявлението за предоставяне на

информация с обществен характер да съдържа обяснение относно причината, поради която се иска информацията, или начина, по който тя ще бъде използвана. Административните органи могат да откажат да предоставят само няколко определени вида информация. Примерите за такава „защитена“ информация включват:

- информация, която е определена като класифицирана в съответствие със Закона за класифицираната информация;
- лични данни, чието предоставяне би представлявало нарушение на правото на неприкосновеност на личния живот;
- информация, получена или изготвена за целите на административно или съдебно производство, чието предоставяне би попречило на осъществяването на това производство.

Органите са длъжни обаче да предоставят такава защитена информация, когато е налице достатъчно значим обществен интерес от нейното предоставяне. Що се отнася до информацията за околната среда, общественият интерес има превес над всички други интереси. Информацията за околната среда има особено важно значение и Законът за опазване на околната среда гарантира достъпа до такава информация. Няма предвидени ограничения по отношение на достъпа до информация за околната среда. Има само свободен достъп до информация, че административните органи получат и събиране. Искане към словенски публичен орган за достъп до информация може да бъде отправено с неформално писмо или дори по електронната поща (не се изисква електронен подпис). Препоръчва се исканата информация да бъде определена възможно най-точно, както и да се посочи в каква форма следва да бъде изпратена информацията (в електронен формат, фотокопирана на хартиен носител и т.н.). Органът е длъжен да отговори на искането в срок от 20 дни. Ако той не предостави поисканата информация, е длъжен да издаде писмен отказ. Административният акт, с който е отказано предоставянето на информацията, трябва да съдържа обяснение на причините за отказа и информация за процедурата за неговото обжалване. Ако органът не издаде административен акт за отказ или не отговори в срок от 20 дни, действията му могат да бъдат обжалвани пред Комисаря по информацията („Informacijski pooblaščenec“), който е автономен и независим орган: <https://www.ip-rs.si/?id=195> <https://www.ip-rs.si/?id=195> Отказ за предоставяне на информация може да бъде обжалван в срок от 15 дни пред Комисаря по информацията. Ако съответният орган не е отговорил на искането за информация, неговият отказ може да бъде обжалван, като не е предвиден срок за обжалването. Комисарят по информацията може да разпорежи на публичния орган да предостави поисканата информация. Ако решението на комисаря по информацията също е отрицателно, то може да бъде обжалвано пред административния съд в Любляна. Всички документи, описани в този раздел: Искане за достъп до информация, жалба пред комисаря по информацията и жалба пред административния съд) се изготвят на словенски език. В граничните райони в Словения, където живеят представители на италианското и унгарското малцинство, може да се използва и италиански или унгарски език.

IV. Достъп до правосъдие и участие на обществеността

В Закона за опазване на околната среда са предвидени три основни административни производства, както следва:

1. Стратегическа екологична оценка (СЕО): преди да проведе СЕО, вносителят на съответния план предоставя в екологичния доклад определение, описание и оценка на въздействията от осъществяването на плана върху околната среда и възможните алтернативи. Ако планът се отнася до защитена зона, в доклада трябва да бъдат отразени и постановленията за опазване на природата, приети в съответствие със Закона за опазване на природата. Органът изготвя и изпраща плана и проекта за екологичен доклад в Министерството на околната среда, което препраща документите на органите с правомощия по отношение на отделните области на опазване на околната среда. Органите трябва да изпратят своите коментари относно приемливостта на екологичния доклад в срок от 21 дни, но ако не отговорят, се счита, че одобряват доклада. Евантуални искания за отстраняване на недостатъци в екологичния доклад следва да бъдат отправени в срок от 45 дни от получаването на двата документа или от получаването на изменен екологичен доклад. В рамките на производството обществеността също трябва да бъде уведомена за плана и за екологичния доклад посредством открито обществено обсъждане с продължителност поне 30 дни. Когато са възможни трансгранични въздействия върху околната среда, към съответната съседна държава се отправя покана за участие в производството. Окончателният административен акт е решението на Министерството на околната среда относно допустимостта на въздействието на предложения план върху околната среда. Решението на министерството може да бъде положително или отрицателно. Това решение подлежи на обжалване. Когато планът е изготвен от държавата, жалбите се разглеждат от правителството. Когато планът е изготвен от местната общност, тогава няма обжалване, но е възможно да го оспорят пряко пред административния съд (някои правни експерти смятат, че това е възможно само за местните общности, но Закона за опазване на околната среда не го посочва пряко). Може да се приеме, че право да обжалват СЕО пред Административния съд имат и други лица с доказан правен интерес, но все още липсва съдебна практика по този въпрос. Става дума за специално административно производство. За някои планове изготвянето на СЕО е винаги задължително, а за други планове, които могат да имат значително въздействие върху околната среда, това задължение се преценява от Министерството на околната среда.

По отношение на териториалното устройство процедурата е същата (обжалване по административен ред или пред Съда), но достъпът до правни средства за защита е ограничен. В йерархията на административните актове концепциите за пространствено развитие са общи, а не индивидуални актове. Поради това те не подлежат на оспорване пред Административния съд или пред друг съд. Конституционният съд може да извършва съдебен контрол на общи административни актове само за тяхното съответствие с Конституцията и други нормативни актове. Такова преразглеждане е допустимо, само когато заинтересованата страна може да докаже, че има правен интерес. Това правило се прилагаше до 2007 г., когато Конституционният съд постанови, че по дела, свързани с териториалното устройство, е налице правен интерес, само когато са изчерпани всички правни средства за защита (Решение по дело U-I-275/07). След постановяването на това решение производствата в областта на териториалното устройство не съдържат правни средства за защита. Правните субекти могат да встъпят в производството, само ако вземат участие в производството по издаване на разрешение за строеж, използват предвидените в това производство правни средства за защита и след изчерпването им подадат жалба пред Конституционния съд.

2. Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС): правителството прие Указ за категориите дейности, за които е задължително провеждането на ОВОС. Провеждане на ОВОС е задължително за дейности, чието въздействие върху околната среда надхвърля определено прагово равнище. За дейности, чието въздействие върху околната среда не надхвърля праговото равнище, е достатъчно да бъде изготвен само доклад, съдържащ индивидуален анализ и частично проучване. ОВОС е основанието за издаване на екологично разрешение („okoljevarstveno soglasje“) — административен акт, издаван от словенската агенция за околната среда. Инвеститорът първо трябва да поиска от Министерството на околната среда информация относно задължителното съдържание на екологичния доклад, като същевременно трябва да внесе идейния инвестиционен проект. Министерството изпраща проекта на други органи, отговарящи за отделните области на опазване на околната среда. Тези органи следва да изпратят своите отговори в срок от 15 дни. А ако не отговорят, се счита, че нямат специални изисквания. Министерството следва да изпрати съответната информация на инвеститора в срок от 30 одити от получаването на искането (по-нататък в производството Министерството може да отправи допълнителни изисквания). Инвеститорът иска решение за ОВОС, като подава заявление за проект и екологичен доклад. В рамките на производството обществеността също трябва да бъде уведомена за инвестицията, екологичния доклад и проекта на решение за ОВОС посредством открито обществено обсъждане с продължителност поне 30 дни. Посочените документи се изпращат и до органите, отговарящи за съответните области на опазване на околната среда. Тези органи трябва да изпратят своите отговори в срок от 21 дни. А ако не отговорят, се счита, че нямат коментари. Когато са възможни трансгранични въздействия върху околната среда, към съседната държава (членка на ЕС) се отправя покана за участие в производството. Административният орган, който е компетентен да издава екологично разрешение, е словенската Агенция за околната среда. Решението за издаване на такова разрешение може да се обжалва пред Министерството на околната среда. Срещу решението на министерството може да се обжалва по съдебен ред пред административния съд. Но тази възможност е приложима само за окончателното решение по ОВОС. Възможно е да се оспори както екологичното разрешение, така и екологичният доклад, който е основанието за издаване на разрешението. Може да се оспори и процесуалната законосъобразност на разрешението. Няма специални процесуални разпоредби относно тези дела освен общите разпоредби, приложими към всички дела, разглеждани от административния съд (по отношение на доказателствата, изслушванията пред съда и т.н.). Трябва да се подчертае, че все още няма много дела по такива въпроси. В съответствие със Закона за опазване на околната среда обаче съдът е длъжен да се произнесе с решение в тримесечен срок. Освен това процесуална легитимация пред националните съдилища имат само правните субекти, които са участвали в предшествашото административно производство. В срока за провеждане на открито обществено обсъждане относно административния акт заинтересованите неправителствени организации, които имат статут съгласно Закона за опазване на околната среда, или физическите лица, които живеят, притежават или владеят недвижими имоти на собственост в областта на оценката на въздействието върху околната среда, трябва да обявят своето участие в производството.

3. Екологично разрешително: различават се три вида екологични разрешителни („okoljevarstveno dovoljenje“): разрешителни съгласно Директивата за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ), разрешителни съгласно Директивата СЕВЕЗО и други. Разрешителните по КПКЗ и СЕВЕЗО са уредени с правителствен указ. Административният орган, компетентен да взема решения за издаване на екологични разрешителни, е словенската Агенция за околната среда. Заявлението за издаване на разрешително задължително съдържа описание на съоръжението и мерките за ограничаване на въздействието от неговата експлоатация върху околната среда. Представителите на обществеността също трябва да бъдат уведомени за откритото производство и да получат възможност да изпратят своите коментари в срок от 30 дни (това се отнася само за разрешителните по КПКЗ и СЕВЕЗО). Решението за издаване на екологично разрешително може да се обжалва пред Министерството на околната среда. Решението на министерството може да се обжалва по съдебен ред пред административния съд. Срещу министерството решение е възможно да се образува съдебно производство пред административния съд. Съществува и административно

производство за щети върху околната среда (режим на екологична отговорност или режим по Директивата относно екологичната отговорност). Компетентният орган във връзка с режима по Директивата относно екологичната отговорност е Агенцията за околната среда на Република Словения. Агенцията може да издаде на замърсителя административно нареждане, с което да наложи превантивни мерки, когато е налице опасност от причиняване на щети върху околната среда. От друга страна, в случаите, когато щетите са вече причинени, Агенцията може да издаде административно нареждане, с което да наложи мерки за отстраняване на щетите в увредената зона. Този административен акт не подлежи на обжалване по административен ред, но заинтересованите правни субекти могат да го оспорят пряко пред административния съд. В административното производство по отстраняване могат да участват като страни и неправителствени организации, на които е признат статут на организации, действащи в обществен интерес в областта на опазването на околната среда (съгласно Закона за опазване на околната среда). Административните актове по въпроси на околната среда могат да се обжалват пред Съда, само след като са изчерпани всички описани по-горе налични правни средства за защита. Прякото съдебно обжалване на такива административни актове е възможно само в случаи на „мълчалив отказ на администрацията“, когато задължителният законен срок за издаване на акта е изтекъл и актът не е издаден. Административният съд може да се произнася по законосъобразността на административни актове или действия на администрацията, които нарушават правата на човека, когато не съществуват други правни средства за защита. Когато решението е благоприятно за обжалващата страна, Административният съд може да отмени или унищожи административния акт и да даде указания на административния орган да издаде нов акт, или да издаде административния акт вместо административния орган. Няма специални процесуални разпоредби във връзка с разглеждането на жалби срещу актове за КПКЗ пред Административния съд и до момента Съдът не е разгледал много такива жалби. В съответствие със Закона за опазване на околната среда Административният съд следва да се произнесе с решение в тримесечен срок. Освен това процесуална легитимация пред националните съдилища имат само правните субекти, които са участвали в предшествашото административно производство. В срока за провеждане на открито обществено обсъждане относно административния акт заинтересованите неправителствени организации, които имат статут съгласно Закона за опазване на околната среда, или физическите лица, които живеят, притежават или владеят недвижими имоти на територията, върху която се простира въздействието върху околната среда, трябва да обявят своето участие в производството. Административен акт, който се обжалва пред съд, все още не е „окончателен“, т.е. не е „влязъл в сила“.

V. Достъп до съда срещу действие или бездействие

Всяко лице може да сигнализира на компетентните органи (органите на полицията или инспектор по околната среда) за опасни дейности. Освен това в съответствие със Закона за опазване на околната среда граждани и/или техни организации могат да предявят иск пряко пред Съда, когато някой причинява или може да причини (посредством определени действия) щети върху околната среда, които могат да породят опасност за живота или здравето на хора. Макар че тази нормативна възможност е въведена в Словения преди повече от 15 години, до момента не е регистриран нито един случай на обжалване по този ред. Възможността да се атакуват пряко пред съда действия на държавни органи по въпроси на околната среда не е изрично уредена в законодателството, с изключение на административното производство с правни средства за защита. Два административни органа имат правомощия да издават административни актове по въпроси на околната среда: Министерството, което отговаря за околната среда (понастоящем това е Министерството на земеделието и околната среда („Ministrstvo za kmetijstvo in okolje“) и Агенцията за околната среда на Република Словения („Agencija Republike Slovenije za okolje“), която е подчинена на Министерството. Съдържанието на искането до тези органи обикновено се определя съгласно Правилника за прилагане на Закона за опазване на околната среда, а на уебсайта на министерството са поместени удобни за ползване формуляри. Условието за преразглеждане от съда са почти същите, както в останалите случаи: Заинтересованата страна следва да има процесуална легитимация и да може да се позове на трите главни основания за оспорване на решението на компетентния орган (административния акт):

- неправилно установяване на обстоятелствата и фактите;
- процесуални пропуски;
- неправилно прилагане на закона.

Решения, които не са административни актове, обикновено не могат да се обжалват, защото административните съдилища не се произнасят по решения с политически характер, взети въз основа на законни правомощия.

VI. Други средства за достъп до правосъдие

Съществуват и други възможности за достъп до правосъдие по въпроси на околната среда. В Облигационния кодекс е предвидено, че правните субекти имат право да искат преустановяване на опасни дейности (обикновено това искане е свързано с иск за обезщетение за вреди). С новия Наказателен кодекс бяха обявени за престъпления няколко деяния

срещу околната среда, които подлежат на наказателно преследване от органите на прокуратурата. Не е предвидена възможност за наказателно преследване от частен характер. В Кодекса на вещното право е предвидена защита срещу емисии (всички смущения с източник в даден недвижим имот, които засягат ползването на други имоти и надхвърлят обичайните нива или причиняват по-големи вреди). Всички собственици на недвижими имоти следва да ползват своите имоти в определени граници, така че да не засягат ползването на други имоти — не се допуска отделяне на емисии, надхвърлящо границите на обичайното използване. Собствениците на засегнати имоти могат да предявят иск срещу такива лица пред граждански съд. В Словения няма специален омбудсман, компетентен да разглежда случаи, свързани с околната среда, но в съответствие със Закона за опазване на околната среда омбудсманът („varuh človekovih pravic“) (<http://www.varuh-rs.si/index.php?id=1&L=6>) има компетентност по някои въпроси на околната среда. <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=1&L=6> Той е натоварен със защитата на конституционното право на здравословна околна среда.

Омбудсманът разглежда случаи на нарушения на права на човека и екологични права от държавни органи или органи на местно самоуправление и недопустими действия на административни органи, но неговото влияние е неформално.

Становищата на омбудсмана нямат задължителна сила, но административните органи се съобразяват с тях.

Прокуратурата осъществява наказателно преследване само срещу престъпни деяния срещу околната среда, които са обявени за престъпления в Наказателния кодекс. Инспекцията на Република Словения за земеделието, горите, храните и околната среда („Inšpektorat Republike Slovenije za okolje“) също има важни правомощия, тъй като е единственият орган, който осъществява контрол/надзор върху прилагането на законодателството в областта на околната среда.

VII. Процесуална легитимация

Процесуална легитимация	Административно производство	Съдебно производство
Физически лица	Наличие на правен интерес обикновено се признава, когато даден административен акт е пряко свързан с физическо лице или спорът е свързан с правни ползи за физическото лице (преки лични ползи, основаващи се на правни норми)	Както за административното производство, за Административния съд или пряк личен интерес /полза, основаваща се на правни норми, отнасящи се до граждански съд
НПО	Изискванията са както за физическите лица	Изискванията са както за физическите лица
Други правни субекти	Изискванията са както за физическите лица	Изискванията са както за физическите лица
Ad hoc групи	Нямат права	Нямат права
Чуждестранни НПО	Изискванията са както за физическите лица	Изискванията са както за физическите лица
Всички други	X	X

Съгласно Закона за опазване на околната среда и Закона за опазване на природата, по отношение на въпросите на околната среда съществуват някои процесуални изключения. В административните производства във връзка с разрешителните по ОВОС, КПКЗ и СЕВЕЗО процесуална легитимация като страни по производството автоматично получават:

- лицата, които живеят или имат земя или недвижими имоти в определената (в екологичния доклад) зона на въздействие върху околната среда;
- Неправителствените организации със специален статут на организации, действащи в обществен интерес в областта на опазването на околната среда.

Въпреки това лице, което желае да получи процесуална легитимация, трябва да подаде в рамките на периода на провеждане на откритото обществено обсъждане декларация за встъпване в производството. Лице, което е получило процесуална легитимация в административното производство, разполага с допълнителни правни средства за защита и в производството пред административния съд.

Съгласно Закона за опазване на природата статут на организации, действащи в обществен интерес, се предоставя само на сдружения (определени като вид неправителствени организации). Този статут позволява на тези организации да участват във всички административни или съдебни производства, свързани с опазването на околната среда. На теория, съгласно Закона за опазване на околната среда съществува възможност за *actio popularis*. За да упражнят правото си на здравословна среда за живот, гражданите могат, като физически лица или посредством дружества, сдружения и организации, да подават искане до Съда, да изискат притежателят на действия, засягащи околната среда, прекратяване

на дейността, ако това би могло да причини или причинява прекомерна тежест върху околната среда или ако може да представлява или представлява пряка заплаха за човешкия живот или здраве, или искат на лицето, отговорно за дейността, засягащи околната среда е забранено да започне дейността, когато е налице голяма вероятност дейността да доведе до такива последици. По отношение на останалите спорове, свързани с околната среда, които се различават от посочените изключения, се прилагат общите разпоредби. Основната трудност, която трябва да бъде преодоляна, обикновено е доказването на наличието на обществен интерес, което е предпоставка за образуване на производство.

Омбудсманът има определени правомощия в областта на опазването на околната среда, но само в производства пред Конституционния съд по дела, свързани със застрашаване на конституционното право на здравословна околна среда. В рамките на съдебните производства по общия ред е предвидена възможност за подаване на извънредна жалба в защита на законността, която може да бъде внесена от прокурор от Върховната прокуратура в срок от 3 месеца. Такава жалба може да бъде внесена на основание на нарушение на процесуалните или материалните нормативни разпоредби. Годишно се образуват едва по няколко такива производства. Не се допуска обжалване по този ред на решения на Административния съд.

VIII. Законно представителство

Адвокатурата е част от правосъдната система. При участие в дела по въпроси на околната среда процесуалното представителство не е задължително, но то може да бъде задължително с оглед на съда, който ще разгледа делото. При участие в административно производството процесуалното представителство не е задължително. Това се отнася за Административния съд, районните, окръжните и апелативните съдилища. При участие в дела, разглеждани от Върховния съд, представителството от адвокат е задължително във всички случаи. Що се отнася до наказателните производства, процесуалното представителство е задължително за обвиняемия. Всички адвокати членуват в Адвокатската колегия („Odvetniška zbornica“) (<http://www.odv-zb.si/en/about-the-bar>). <http://www.odv-zb.si/en/about-the-bar> Списъкът на адвокатите е публикуван на официалния уебсайт на колегията, като имената на адвокатите са подредени по областите на тяхната специализация, но екологичното право не е посочено като отделна категория. Само няколко адвокати работят по дела, свързани с въпроси на околната среда.

IX. Доказателства

Словенското законодателство не съдържа специални разпоредби относно събирането на доказателства по дела, свързани с въпроси на околната среда. Такива дела се разглеждат по общия ред. Страните по граждански дела трябва да предоставят всички доказателства (документи, свидетелски показания, становища на вещи лица) на съда до края на първото съдебно заседание по делото. Съдът отхвърля всички доказателства, предоставени след този срок, освен ако съответната страна докаже, че не е имала възможност да предостави доказателствата по-рано. Когато цената на иска е по-ниска (до 2,000 EUR), всички доказателства, на които се позовава ищецът, трябва да бъдат посочени и предоставени с исковата молба. Съдът решава делото само въз основа на предоставените от страните доказателства и не разглежда допълнителни доказателства по свой почин. Наказателните производства по въпроси на околната среда се водят от прокурори, които са длъжни да предоставят всички доказателства. Лице, което е подало частна тѣжба, на основание на която е образувано наказателно производство, не е длъжно да предостави доказателства по делото. В производства пред административния съд (производство срещу административен акт за отказ) страните не могат да предоставят доказателства, които са имали възможност да предоставят на етапа на административното производство. Това означава, че страните трябва да предоставят всички доказателства, с които разполагат, на етапа на административното производство. В някои случаи обаче съдът може да събере допълнителни доказателства по свой почин, за да реши правилно делото. По дела, свързани с въпроси на околната среда, доказването на отговорността и на връзката между причина и следствие зависи в голяма степен от осигуряването на подходящи експертни становища. Фактите могат да бъдат обосновани само въз основа на такива експертни становища. Липсват обаче независими неправителствени експертни организации, които да предоставят такива експертни становища. Най-добре е да бъде ангажиран експерт, който е регистриран като вещо лице („sodni izvedenec“) в Министерството на правосъдието и държавната администрация (списъкът на регистрираните вещи лица е достъпен на адрес: http://www2.gov.si/mp/tol_cen.nsf/%28WebIzvedenci%29?OpenView). http://www2.gov.si/mp/tol_cen.nsf/%28WebIzvedenci%29?OpenView Съдът може да приеме само експертно становище, изготвено от такова вещо лице, разбира се ако другата страна не възрази срещу допускането на становището. В противен случай съдът взема решение относно допускането на експертно становище след съгласуване със страните. Вещите лица могат да са свързани и с експертна организация. Преди да бъде взето решението за допускане на показания на вещо лице, страните могат да коментират избора на вещо лице. Съществува процесуална разпоредба, съгласно която съдът назначава вещо лице, когато е необходимо да бъдат изяснени определени факти и обстоятелства, а Съдът не разполага с необходимите експертни знания. Използването на експертно становище по дело, свързано с въпроси на околната среда, е особено важно, тъй като страната по такова дело се опитва да опровергае заключения, съдържащи се в

експертни доклади, изготвени от държавни органи, за които се приема по презумпция, че са истинни. Съдиите преценяват свободно експертните становища в съпоставка с останалите доказателства. Страните могат да коментират експертното становище, а вещото лице може да бъде призовано да обясни становището си пред Съда. При определени обстоятелства (недостатъчен експертен капацитет или противоречиво становище) съдът може да назначи ново вещо лице. Когато обаче липсват недостатъци в експертното становище, съдът допуска становището като валидно доказателство.

Преустановяване на нарушение.

При обжалване на административен акт по административен ред подадената жалба спира изпълнението на оспорения акт. Обжалването на административен акт пред административния съд обаче невинаги има суспензивно действие. Някои случаи са изключени по закон от правилото за суспензивното действие на обжалването, например процедурите по издаване на разрешения за строеж на обекти с държавно значение. Обжалването на такова разрешение по съдебен ред не спира негово изпълнение. Съдът може да издаде разпореждане за спиране на предварителното изпълнение по дела, свързани с въпроси на околната среда, но тази възможност не е приложима във всички случаи. Искът за спиране на предварителното изпълнение е уреден в Закона за принудителното изпълнение и обезпечаването на граждански иски. Той е допустим само във връзка с някои имуществени или неимуществени иски и е насочен срещу имуществото на насрещната страна. Съдът е длъжен и в действителност взема решение относно мярката за спиране на предварително изпълнение в кратък срок. Освен това наложената от съда мярка подлежи на обжалване. Разпоредбите относно исковите за спиране на предварително изпълнение обаче не се отнасят само до делата, свързани с въпроси на околната среда. За повечето административни актове (с изключение на разрешенията за строеж на обекти с държавно значение) за това, че е въведена система за решения „не са валидни или в сила“, докато всички редовни правни средства за защита са изчерпани (да се предположи наличието на правни средства за защита) и поради това институт за преустановяване на нарушение в действителност не е необходимо.

XI. Разходи

Разходите, свързани с административното производство, са уредени в Закона за административните такси, а съдебните такси са уредени в Закона за съдебните такси. Размерът на таксите не е голям, обикновено сумите са около 100 EUR. Когато обаче в рамките на производството пред съда е предявен иск за обезщетение за вреди, размерът на дължимите такси се определя пропорционално на размера на исканото обезщетение. Административните такси са по-ниски. Основната част от разходите са разноски на адвокати и вещи лица и разходи за изготвяне на доклади на вещи лица. сценарий за най-лошия случай губи делото и включваща всички тези разходи на насрещната страна, като общата сума на разходи може да достигне няколко хиляди EUR. с приключването на производството разходите се разпределят въз основа на „принципа на успешна защита на предявените иски“. Това обаче може да е проблем за спечелилата страна в случаите, когато е присъдено обезщетение за вреди. Разходите се разпределят между страните въз основа на съотношението между размера на присъденото обезщетение за вреди и размера на исканото обезщетение. Така, въпреки че страната успее да докаже, че другата страна носи отговорност за щети върху околната среда, спечелила делото и е присъдил обезщетение, но исканата сума е много по-висока от отпуснатата сума, спечелил страна все още трябва да покрие своя дял от разходите, които могат да бъдат дори по-високи от размера на присъденото обезщетение.

XII. Механизми за финансова помощ

Въпросите на околната среда не са посочени като специално основание за освобождаване от задължението за плащане на процесуални разходи. Съгласно Закона за безплатната правна помощ във всички случаи физическите лица и организациите могат при определени условия да бъдат освободени от плащане на процесуални разходи. Условието за физическите лица е тяхното финансово състояние да е неблагоприятно. Този критерий обаче не се прилага към организациите. Те могат да бъдат освободени от плащане на процесуални разходи, ако имат статут на организации, действащи в обществен интерес. По силата на различни закони неправителствени организации в Словения могат да получат статут на организации, действащи в обществен интерес, в различни области. В съответствие със Закона за опазване на околната среда неправителствените организации могат да получат статут на организации, действащи в обществен интерес в областта на опазването на околната среда, а съгласно Закона за опазване на природата те могат да получат такъв статут в областта на опазването на природата. Организациите, на които е предоставен такъв статут, могат да ползват безплатна правна помощ във връзка с участието си в съдебни производства в областта, в която развиват дейност в обществен интерес. Наред с горното се прилага общо условие за предоставяне на безплатна правна помощ, съгласно което делото трябва да има добри изгледи за успех. С безплатната правна помощ може да бъдат покрити адвокатски възнаграждения, съдебни такси, разноски на свидетели и вещи лица и други разходи, свързани с производството. Не се покриват обаче разходите на насрещната страна, ако тя изгуби делото. Физическите лица и организациите следва да подават заявления за безплатна правна помощ пред най-близкия окръжен съд или пред

административния съд. Ако заявлението бъде удовлетворено, на съответната организация се назначава адвокат. В Словения почти липсват адвокатски практики, които предоставят pro bono правни услуги, макар че се наблюдават първи признаци на промяна в тази област. Съществуват някои индивидуални изключения, а освен това под егидата на Института за мира (<http://www.mirovni-institut.si/Projekt/All/en/stran/2>) е реализиран проектът „Изграждане на капацитет сред адвокатите в Словения за работа pro bono“ <http://www.mirovni-institut.si/Projekt/All/en/stran/2> Покана за участие в проекта беше отправена към всички адвокати и някои от тях се присъединиха към него, но сред участниците липсваха такива, които специализират в областта на околната среда. Все още не е създадена „правна клиника“ за дела по въпроси на околната среда, макар че са положени известни усилия в тази насока. Освен това в Словения няма организации, действащи в обществен интерес, или адвокати, работещи в областта на екологичното законодателство. Само една НПО се опитва да изгради център за юридически услуги, свързани с опазването на околната среда, с участието на компетентни адвокати, специализиращи в дела по въпроси на околната среда. Съществува и Център за правна информация за НПО (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij, PIC) <http://www.pic.si/>, който има статут на организация, действаща в обществен интерес в областта на опазването на околната среда <http://www.pic.si/> Има и други екологични неправителствени организации, на които е предоставен такъв статут, които разполагат с вътрешен капацитет за предоставяне на юридически услуги и участват в някои съдебни производства (например DOPPS, Словенско дружество за опазване и изучаване на птиците (Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenija)) <http://www.ptice.si/> <http://www.ptice.si/>

XIII. Навременност

Общият срок, в който административните органи трябва да издадат искания административен акт, е 30 дни. В някои случаи, когато е необходима допълнителна процедура по събиране на информация, срокът за издаване на акта е 60 дни. Някои специални законови разпоредби допускат различни (обикновено по-дълги) срокове. Не са предвидени санкции, в случай че административният орган бездейства или издаде акта със закъснение. Заявителят може да предприеме определени правни действия след изтичането на срока за издаване на акта. Когато е възможно актът да бъде обжалван пред по-горестоящ административен орган, заявителят може да обжалва неиздаването на акта в срок като отказ за издаването му. В случаите, когато липсва по-горестоящ административен орган, заявителят следва първо да напомни на органа, че срокът за издаване на акта е изтекъл и органът следва да го издаде в допълнителен срок от 7 дни. След изтичането на този допълнителен срок заявителят може да инициира съдебно производство пред административния съд. Прилагат се определени общи срокове за издаване на актове по въпроси на околната среда, а в Закона за опазване на околната среда са предвидени и различни срокове за издаване на определени категории административни актове. В съответствие с декрета за ОВОС, административният орган следва да издадат екологично разрешително („okoljevarstveno soglasje,“) в рамките на 3 месеца (но в този срок от 30 дни за участие на обществеността не е включена) и в 6 месеца екологично разрешително („okoljevarstveno dovoljenje“) по КПКЗ, СЕВЕЗО и други — (30 дни за обществено участие също не е включен). В общия случай законът не предвижда срокове за приключване на съдебните производства, но с отделни закони са въведени някои изключения. Пример за такова заключение е разпоредбата на Закона за опазване на околната среда, с която е предвиден срок от 3 месеца за постановяване на решенията на Административния съд по обжалвания, свързани с екологични разрешения и екологични разрешителни. За всички останали дела, свързани с въпроси на околната среда, които се разглеждат от съдилищата в Словения, не са предвидени задължителни срокове за постановяване на решения. Съгласно Закона за защита на правото на съдебен процес без прекомерно забавяне, ако производството бъде образувано с голямо закъснение и постановяването на решението се забави прекомерно, страните по делото имат право да подадат жалба за осъществяване на надзор до председателя на компетентния съд. В отговор съдията изготвя доклад по делото и обяснява причините за забавянето, след което се предприемат мерки за ускоряване на производството. Когато липсват основателни причини за забавянето, съответната страна има право на финансово обезщетение при определени условия. Страните в съдебното производство са обвързани със строго определени срокове. След като ответникът получи исковата молба от Съда, той е длъжен да предостави отговор в срок от 30 дни, като в противен случай съдът може да се произнесе в полза на ищеца. Освен това страните могат да предоставят доказателства или да поискат от съда събиране на доказателства най-късно на първото съдебно заседание по делото; на по-късен етап това е възможно, само ако страните са били възпрепятствани да предоставят доказателствата в предвидения срок по причини, за които нямат вина. Няма установен обичаен срок за решаване на съдебните дела по въпроси на околната среда, защото в процес на разглеждане са едва няколко такива дела, но Административният съд вероятно ще се произнесе с решение в срок от една година.

XIV. Други въпроси

Административните актове по въпроси на околната среда обикновено се оспорват в рамките на административното производство посредством участие в производството или правни средства за защита срещу издадения административен акт. Броят на оспорените от представители на обществеността административни актове по въпроси на околната среда не

е голям. Основната причина за това е непознаването на законодателството в областта на околната среда. Обществеността не познава достатъчно добре тази материя, поради което не е подготвена за участие в съответните производства. От друга страна адвокатите не получават систематична подготовка за работа по дела по въпроси на околната среда. Поради тези причини броят на съдебните дела по въпроси на околната среда в Словения е малък. Наред с горното нормативната уредба в областите на териториалното устройство, опазването на околната среда и природата включва около 1500 различни закони и подзаконови актове, включително специализирани актове в областите на водите, горите, земеделието и т.н., които се изменят постоянно, което затруднява тяхното обхващане. Налице са тесни взаимни връзки между въпросите на териториалното устройство и околната среда, но органите, които вземат решения в тези две области, са строго разграничени. Всички тези въпроси се решават окончателно в производството по издаване на разрешение за строеж, но на този етап е твърде късно за намеса. В резултат на това няма създаден единен портал за информиране и насочване на обществеността във връзка с достъпа до правосъдие съгласно изискванията на Конвенцията от Орхус. Министерството на околната среда подпомогна изготвянето на брошура с информация за правните средства за защита по въпроси на околната среда (през 2010 г.), която е публикувана (но не на английски език) на уебсайта PIC: http://www.pic.si/dokumenti/Pravna_sredstva-prirocnik-V2-popravek.pdf.

В Словения съществува механизъм за алтернативно разрешаване на спорове, който е потенциален способ за разрешаване на проблеми или конфликти. Не съществува специална нормативна уредба, но множество специализирани и квалифицирани медиатори предлагат своите услуги. Съгласно Закона за алтернативно разрешаване на съдебни спорове, който е в сила от юни 2010 г., в случаите, когато вече е образувано съдебно производство, страните могат да се възползват от алтернативна процедура за разрешаване на спора. Алтернативната процедура за разрешаване на спорове се образува по предложение на Съда (който е задължен да отправи такова предложение) или по инициатива на съдия или на страна по делото. Алтернативно разрешаване на спорове не е предвидено обаче за делата, които са подсъдни на Административния съд.

XV. Да си чужденец

Конституцията на Словения забранява дискриминацията, основана на страната на произход или на езика. Исковите молби, жалбите и всички други документи, които страните предоставят на Съда, трябва да бъдат написани на словенски език. В граничните райони в Словения, където живеят представители на италианското и унгарското малцинство, може да се използва и италиански или унгарски език. Съдебните решения и другите съдебни актове също се издават на словенски език (или на италиански или унгарски език). Лицата, които участват в съдебни дела, имат право да използват своя език, а съдът осигурява безплатно преводач.

XVI. Transboundary Cases

Трансграничните дейности по въпроси на околната среда са уредени в Закона за опазване на околната среда. Законът урежда:

1. Дейностите за сътрудничество във връзка със случаи на трансгранично замърсяване между министерства от две държави с цел обмен на информация и подготовка на планове за подобряване на положението;
2. Сътрудничеството във връзка със CEO и ОВОС: Когато даден план или дейност има потенциално трансгранично въздействие, министерството изпраща на компетентния орган на засегнатата държава плана или проекта заедно с екологичния доклад, като иска от засегнатата държава декларация за нейното участие в производството. Ако засегнатата държава желае да участва, компетентните органи на двете държави определят сроковете, в които засегнатата държава следва да изготви своите коментари относно плана и екологичния доклад;
3. Сътрудничество във връзка със CEO и ОВОС с държава — членка на ЕС: когато министерството получи план или проект, придружен със съответния екологичен доклад, от друга държава и прецени, че планът или проектът може да окаже въздействие върху Словения, то изпраща до компетентния орган на другата държава искане за участие на словенското министерство в производството. Ако това искане бъде удовлетворено от другата държава, следва да бъдат изискани коментари от словенските органи, натоварени с определени области на опазването на околната среда в Словения, и следва да бъде осигурено участието на обществеността по реда, приложим към вътрешните планове или дейности, свързани със CEO или ОВОС. След като получи съответните коментари, министерството ги препраща на компетентния орган на другата държава. Когато Министерството на околната среда получи неофициална информация за подготовка на планове или дейности в други държави, които може да окажат въздействие върху Словения, то изисква от другата държава плана или проекта и съответния екологичен доклад. Законът за опазване на околната среда съдържа правила относно участието на обществеността само на национално равнище, в случаите когато държавата участва в трансгранични дейности, свързани със CEO или ОВОС. В закона е предвидено, че министерството следва да осигури участието на обществеността, аналогично на реда, приложим към

вътрешните производства по издаване на СЕО или ОВОС. Това означава, че производството трябва да бъде обявено публично и да се проведе открито обществено обсъждане с продължителност 30 дни. Няма разпоредби относно избора на съд в Словения или в друга държава. Пред националните съдилища могат да бъдат обжалвани само решения на словенски съдилища.

Връзки по темата

- Информация за съдебната система и процедури в Словения на уебсайта на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела: http://ec.europa.eu/civiljustice/jurisdiction_courts/jurisdiction_courts_sln_en.htm
- липсва уебсайт, предоставящ на обществеността по структуриран и достъпен начин достъп до националното законодателство или информация относно достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда; Но при
 - регистър на пълното законодателство в Словения: <http://zakonodaja.gov.si/>
 - Наръчник за правните средства за защита по въпроси на околната среда („Pravna движение на področju varstva okolja), изготвен от Центъра за правна информация — ПОС НПО (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij, PIC“) през 2010 г.: http://www.pic.si/dokumenti/Pravna_sredstva-prirocnik-V2-popravek.pdf
 - Официален уебсайт на съдилищата в Словения: <http://www.sodisce.si/>
- експерти по екология са включени в списъка на регистрираните вещи лица, воден от Министерството на правосъдието и публичната администрация: http://www2.gov.si/mp/tol_cen.nsf/%28WebIzvedenci%29?OpenView и списъка на съдебните оценители: http://www2.gov.si/mp/tol_cen.nsf/%28WebCenilci%29?OpenView
- няма списък на адвокати и pro bono адвокатски кантори, специализирани по въпросите на околната среда, поради което тук е поместена само връзка към уебсайта на Словенската адвокатска колегия (Odvetniška zbornica Slovenije): <http://www.odv-zb.si/en/about-the-bar>
- Омбудсман за правата на човека (Varuh človekovih pravic): <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=1&L=6>
- Прокуратура: <http://www.dt-rs.si/sl/english/>
- Комисар по информацията („Informacijski pooblaščenec“): <https://www.ip-rs.si/?id=195>
- НПО с дейност в областта на околната среда, на които е предоставен статут на организации, действащи в обществен интерес (статут съгласно Закона за опазване на околната среда):
 - Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj (Словенска фондация за устойчиво развитие): <http://www.umanotera.si/>, координатор на мрежата на екологичните неправителствени организации план B за Slovenjo“: <http://www.planbzasslovenija.si/plan-b-za-slovenija> и членове <http://www.umanotera.si/>
 - IPOP, Inštitut za politike prostora (Институт за пространствени политики): <http://ipop.si/>, координатор на мрежата на НПО „Mreža za proctor“ (Мрежа за пространство), чиято дейност е свързана с пространственото планиране, и членове на мрежата; <http://ipop.si/>
 - Focus, društvo za sonaraven razvoj (Сдружение за устойчиво развитие): <http://focus.si/index.php?node=35>
 - DOPPS, društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (Словенско дружество за опазване на птиците): <http://www.ptice.si/>
 - Slovenski elektronski forum, Društvo za energetsko ekonomiko in ekologijo (Словенски електронен форум за асоцииране за енергийната ефективност и екология): <http://www.se-f.si/home>
 - Pravno-informacijski center nevladnih organizacij, PIC (Център за правна информация за НПО): http://www.pic.si/index.php?option=com_content&task=view&id=208&Itemid=195
 - Alpe Adria Green <http://alpeadriagreen.wordpress.com/>
 - Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine (Lutra, Институт за опазване на природното наследство): <http://www.lutra.si/>

- Inštitut za trajnostni razvoj (Институт за устойчиво развитие): <http://www.itr.si/> <http://www.itr.si/>
- Eko krog, društvo za naravovarstvo in okoljevarstvo (ЕКО кръг, Сдружение за опазване и защита на околната среда) <http://www.ekokrog.org/> <http://www.ekokrog.org/>
- Ekologi brez meja (Еколози без граници): <http://ebm.si/oj/> <http://ebm.si/oj/>
- Brez izgovora Slovenija („Без извинение Словения) <http://www.noexcuse.si/> <http://www.noexcuse.si/>

Това е машинен превод на съдържанието. Собственикът на настоящата страница не носи никаква отговорност за качеството на този машинно преведен текст.

Последна актуализация: 14/09/2016